

פרשת כי תישא – מעלת הסבלנות

זמן קצר אחרי מעמד מתן תורה עם ישראל חטא בחטא העגל.

מה הביא את העם לחטא הזה?

פירש רש"י: כשעלה משה להר סיני הוא אמר לעם ישראל שהוא חוזר אחרי ארבעים יום, הם חשבו שאותו היום שמשה עלה להר סיני נחשב בארבעים יום, ומשה התכוון שארבעים יום יתחילו מהיום הבא.

אם עם ישראל היה מחכה בסבלנות עוד יום אחד, משה היה מגיע והיה נמנע חטא העגל.

מכאן למדו רבותינו עד כמה מסוכנת מידת הפזיזות, ועד כמה אדם צריך שתהיה בו מידת הסבלנות לפני שהוא מקבל החלטות חשובות.

כתב החיי אדם (סוף סימן סח): לא יעשה מצווה בחיפזון ובפתאומיות, רק ישמור וימתין ויתחשב בדבר היטב איך יעשה, וכבר בחנתי בניסיון, שכאשר עשיתי מצווה בפתאום, לא קיימתי כראוי.

וכן מבואר בפרקי אבות (פ"ו מ"ה) שהתורה נקנית בארבעים דברים, אחד מהם הוא "ביישוב".

פירש "התפארת ישראל": שיהיה מיושב בדעתו ולא מבוהל בדבריו.

וכן בפרקי אבות (פ"ה מ"ז): שבעה דברים בחכם ואחד מהם "אינו נבהל להשיב".

פירש הרב קהתי: אינו נחפז להשיב, אלא מתבונן תחילה בדברי השואל, כדי שידע מה להשיב לו.

מסופר במסכת חולין (עה): שכאשר ריש לקיש למד אצל רבי יוחנן, אם דבר תורה של רבי יוחנן לא היה נראה לו, הוא היה מחכה שעה או שעתיים ורק אחרי כן הוא היה חולק על דברי רבו.

על הגנות שבפזיזות כתב רבי שלמה אבן גבירול: "פרי המהירות – חרטה". מי שכל מעשיו הם תמיד במהירות ובפזיזות בלי מתינות ושיקול דעת, עתיד הוא להתחרט על מה שעשה או דיבר.

כאשר ר' חיים מוולוז'ין בא לפני רבו הגאון מוילנא עם הצעה מהפכנית לייסד ישיבה שתהיה בה פנימייה וחדר אוכל, כי עד אותו הזמן תלמידי הישיבה ישנו ואכלו אצל בעלי בתים בעירה, הגאון דחה את ההצעה.

אחרי שנתיים שוב בא ר' חיים מוולוז'ין עם הצעתו והגר"א נענה להצעתו. שאל אותו ר' חיים מוולוז'ין מה נשתנה עכשיו מלפני שנתיים? ענה לו הגר"א: כאשר באת בפעם הראשונה, הרגשתי שההצעה שלך ליסוד הישיבה המיוחדת נאמרה במהירות בלי יישוב הדעת, ובלי לשקול את כל ההיבטים הכרוכים בכך, ולכן חששתי שהתוכנית לא תצא לפועל, עכשיו אחרי שנתיים, אני מרגיש שהדברים ברורים לך ואתה יודע בדיוק מה אתה צריך לעשות, ולכן אני בטוח שתצלית. בזכות אותה מתינות קמה ישיבת וולוז'ין.

גם אסתר המלכה גרמה למפלתו של המן בזכות המתינות, וכך אמרה אסתר לאחשוורוש: "יבא המלך והמן אל המשתה אשר אעשה להם, ומחר אעשה כדבר המלך" (ה ח) - מחר ולא היום. בזכות אותה מתינות נתלה המן, נתבטלה הגזרה, והתקיים בעם ישראל: "ונהפוך הוא אשר ישלטו היהודים המה בשונאיהם".